

Slægts – Tidende

for
Trekantområdet

Udgiivet af Trekantområdets Slægtshistoriske Forening

Nr.: 17

December

Sæson 2009/10

Bestyrelse

- Formand:** Jesper Ratjen, Majvænget 66, 6000 Kolding
☎ 7551 8063, e-mail: j.ratjen@stofanet.dk
- Næstformand,
bladudvalg:** Jens Bundesen, Castorvænget 23, 7000 Fredericia
☎ 74680641, e-mail: bundesen@mediebasen.dk
- Kasserer, redaktør
og Webmaster:** Kjeld Buhl, Fuglsangparken 41, 7000 Fredericia
☎ 7592 9256, e-mail: kjeld.buhl@profibermail.dk
- Sekretær:
bladudvalg:** Leif Horsmark, Tunøvænget 13, 5500 Middelfart
☎ 6441 4456, e-mail: Leif.Horsmark@stofanet.dk
- Bibliotekar:** Ruth Buhl, Fuglsangparken 41, 7000 Fredericia
☎ 7592 9256, e-mail: ruth.buhl@profibermail.dk
- Forlystelsesråd,
bladudvalg:** Vita Horsmark, Tunøvænget 13, 5500 Middelfart.
☎ 6441 4456, e-mail: horsmark1@stofanet.dk
- Suppleant
(Moccamester)** Tommy Hansen, Islandsvej 14, 5500 Middelfart
☎ 6441 4977. Mobil 2255 4824
- Suppleant
(ass. Moccamester)** Laila Køngerskov, Castorvænget 6, 7000 Fredericia
☎ 7592 8338, e-mail: laito@profibermail.dk

Møder afholdes den 2. mandag i månederne september-april og ofte i samarbejde med Fredericia Folkeuniversitet (FU). De begynder kl. 19.15 og afholdes på LOKALHISTORISK ARKIV, Frederik IIIs Vej 6, Fredericia. Mødelokalet er åbent fra kl. 18.30, således at der er lejlighed til slægtssnak og til at benytte foreningens bibliotek. Møderne indledes med ”medlemmernes 10 minutter”, hvor der kan fortælles om gode oplevelser, givtige kilder, læses op, gives tips o.s.v. . Udlån fra foreningens bibliotek sker i forbindelse med møderne. I forbindelse med møderne vil der altid være hjælp at hente til tydning af gotisk skrift eller ideer til at komme videre. Kaffe/te ”ad libitum” 5 kr..

Medlemskab (incl. abonnement på ”Slægts - Tidende” og ”Slægten”)
pr. år 190,- kr. – par 260,- kr. GÆSTER ER VELKOMNE. Gæstebilletter à 35 kr.
pr. foredrag.

<http://www.trekanten.webbyen.dk>

Meget at lære

Jens skulle til slægtsforskningsmøde. Barnebarnet spurgte: "Må jeg ikke komme med?". "Nej, Det er ikke noget for børn!" "Er slikforskning ikke noget for børn?"

Man refererer til de begreber, man kender i forvejen. Barnet skal nok automatisk få udvidet sin begrebsverden. Slægtsforskeren må arbejde for det, når han/hun absolut vil beskæftige sig forgangne tiders begreber og sprogbrug som tilmed er skrevet med en ulæselig håndskrift.

Der er det en hjælp, hvis man i forvejen har lært sig, hvad der bl.a. kan stå. I retsgyldige dokumenter blev nemlig anvendt en slags "skabelon-formuleringer" som kun ændrede sig ubetydeligt gennem årtierne og fra sted til sted.

Eksempler:

"Skifteforvalter, Herredsfoged AA mødte 30te-dagen ved sin Fuldmægtig BB med tvende tiltagne Vurderingsmænd CC og DD i Stervboen efter afgangne Gmd. EE for efter Loven at foretage Registrering og Vurdering af de i Stervboen befindende Midler efter bemeldte Afdøde og efterlevende Enke FF med sin tiltagne Lavværge GG paa den ene Side og deres i Ægteskab sammen avlede Børn paa den anden Side, navnlig: HH (alder), II (alder) . . ."

eller:

"For Magistraten mødte JJ, barnefødt i KK-kjøbing og begjærede at vinde Borgerskab her i Byen som yy. Aflagde sin borgerlige Eed og gav til Magistraten og Skriveren deres Rettighed / Beviiste at have anskaffet sig den befalede Borger-Mundering og Vaabentøj. Han aflagde Borger-Eeden og betalte til Byens Kasse 1 Rd., hvornæst det begjærede Borgerskab blev ham meddelt."

eller:

det ulæselige gnidder i kirkebogens anmærkelsesrubrik ved en vielse i 1814. Så er det praktisk at vide, at der f.eks. kan stå: "Brudgommen haft de naturlige Kopper, Bruden vaccineret"

***For både børn og voksne er julen en god tid for
slikforskning! =***

jr

Forårsprogram 2010.

***) I samarbejde med Fredericia Folkeuniversitet.**

Mandag den 11. Januar 2010*.)

Gudrun Gormsen, museumsdirektør, Hjerl Hede.

Landhåndværk og landhåndværkeren.

Vi får et historisk indblik i håndværksfag på landet og landhåndværkerens liv og arbejde.

Onsdag den 20. Januar 2010.

Besøg på Rigsarkivet.

Rundvisning og egne studier på læsesalen

Praktiske oplysninger: Se side 5.

Mandag den 8. Februar 2010*.)

Erik Kann, genealog, seniorkonsulent ved Kennedy Centret, København.

Herredsfoged, byfoged og birkedommer.

Disse tre embedsmænds arkiver kan genfindes på landsarkiverne under betegnelsen retsbetjentarkiver, og de byder på intet mindre end nogen af de vigtigste arkiver i dansk lokaladministration frem til begyndelsen af 1900-tallet. I flæng kan nævnes skifter, borgerligt ægteskab, politiforhør, pasprotokoller, næringsbevillinger, ja der er ingen ende på relevante emner. Aftenens foredrag giver en gennemgang af retsbetjentarkiverne, deres indhold og benyttelse.

Mandag den 8. Marts 2010.

Generalforsamling.

Vi ser derefter en interessant film

Mandag den 12. April 2010.

Jens Hansen, lektor og TSF-medlem, Kolding.

Flytninger og vandringer.

En slægtning kan pludselig ikke findes indenfor det område, hvor vedkommende hidtil har opholdt sig. Personen er flyttet eller udvandret. Hvorfor og hvorhen? Vi hører om baggrunden for flytninger og vandringer. Hvem flytter eller vandrer, samt hvor langt. Vi præsenteres for kilder, der belyser flytningernes og vandringeres omfang. Jens Hansen giver eksempler fra sin egen slægts vandringer.

Rigsarkivet.

Den 20. Januar 2010 arrangerer foreningen en tur til Rigsarkivet i København.

Afgang fra Fredericia banegård med tog kl. 06.59. Hjemrejse afgang København Hovedbanegård kl. 17.00.

Rigsarkivet åbner kl. 10.00, hvor vi får en 2 timers rundvisning/fremvisning. Fra kl. 12.00 til kl. 16.00 får vi mulighed for selv at forske.

Husk at man kan bestille arkivalier hjemmefra efter bestemte retningslinier.

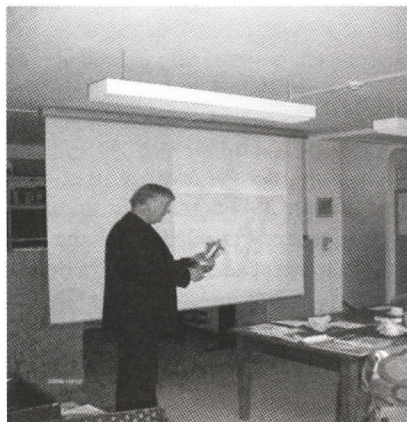
Prisen vil være for tog retur og rundvisning kr. 300,- pr. person.

Da vi skal bestille pladsbilletter er der bindende tilsagn inden den 20. December 2009 til Kjeld Buhl. Tlf.: 75 92 92 56 eller kjeld.buhl@profibermail.dk. Betaling senest på mødet den 11. Januar 2010.

Seneste nyt

Medlemsmødet den 12. Oktober 2009.

Hvordan kan et 35 års jubilæum fejres bedre?

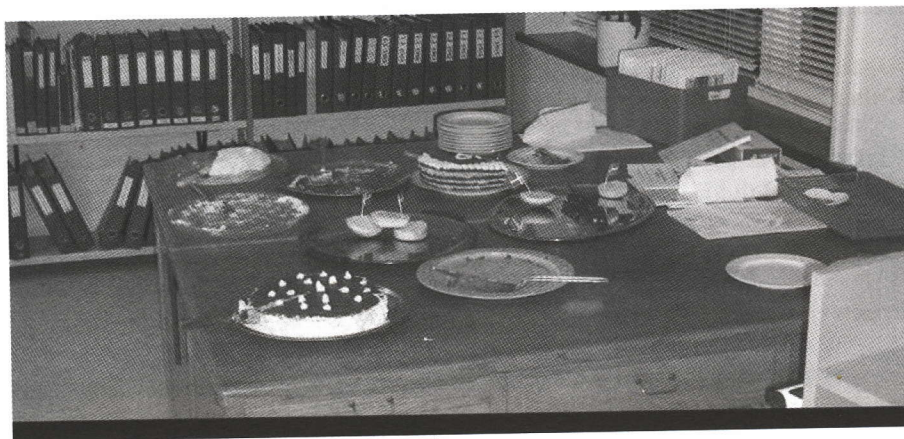

Esben Graugaard

Dr. Phil., Esben Graugaard, museumsinspektør, Holstebro museum, besøgte os med sit foredrag om ”Bønder som kreaturhandlere i Nordsørummet ca. 1788 – 1914”.

Iblandet et godt gram Thy humor, fik vi en fortælling om de stovte bønders handel med stude i tiden fra 1788 til 1914. Mange af de folk der slog sig på den handel, fik beviseligt noget ud af det. Det viser sig også, at bønderne dengang, ikke var så fremmede over for den store verden som vi måske har forestillet os.

Nogle af dem begyndte at handle mens de endnu var store drenge. Mange af de familienavne som Esben Graugaard nævnte, kan vi genkende blandt de mænd der gennem tiden har beklædt store stillinger indenfor både landbrug og politik.

Jubilæums lagkager m.m.

I den festlige anledning var kaffen i pausen udvidet med både boller og forskellige lagkager, fremstillet og leveret af bestyrelsens medlemmer. Ligeledes har bestyrelsen også lavet en flot jubilæumsudgave af Slægts – Tidende, medlemmer der ikke deltog denne aften, får deres blad ved næste møde.

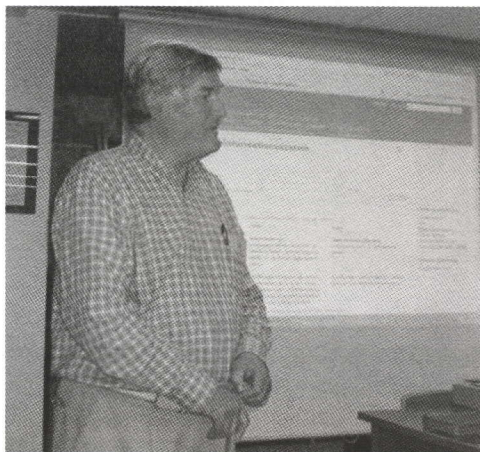
Sekretæren

Tema-aften den 28. Oktober 2009.

Om det var emnet eller oplæggeren til mødet, Kjeld Buhl, der var årsagen til et formidabelt fremmøde, vil jeg lade være op til den enkelte at bedømme. Et faktum er det, at Kjeld og de tilstedeværende medlemmer og gæster, formåede at skabe en rigtig god og hyggelig aften. Sjældent har spørgelysten været så stor, også fra de garvede medlemmer. Det var måske også fordi vi kom så vidt omkring i alle "de nymodens moderne" digitale kilder. Alle var så optaget af emnet, at vi var lige ved at glemme Ruth Buhls frisk bryggede kaffe, meeen, så satte sekretæren tingene på plads. Tak for den store opbakning.

Sekretæren

Tema-aften den 4. November 2009.

Jesper Ratjen

Hvad er det vi gør, som får vores medlemmer til at bakke os så fint op?? Jesper Ratjen havde valgt et emne omkring S.A.'s Hjemmeside DAISY. Igen een af de nyere digitale kilder, hvorfra man kan fore-tage søgninger på arkivalier, bestille dem hjem til et lokalt arkiv, her hos os til Kolding eller Vejle Stadsarkiver.

Alt er ikke registreret, men det kommer og vi er nok lidt bag efter i det jyske. En fin aften var det og igen var både spørgelyst og interesse af en meget høj standard.

Sekretæren

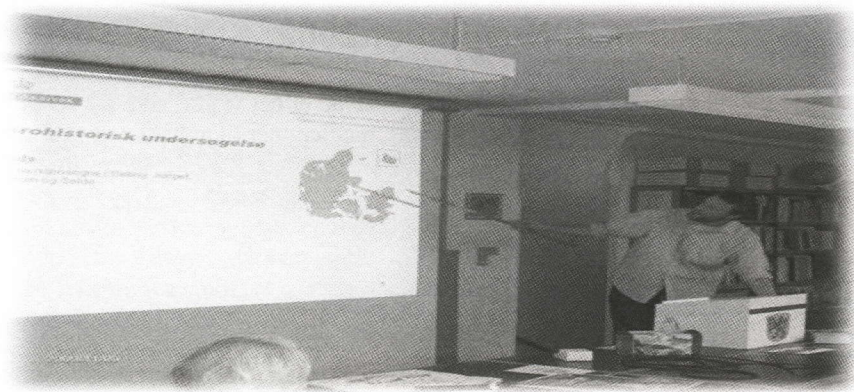
Medlemsmøde den 9. November 2009

En rigtig givende aften lå foran os.

Sædvanen tro, begyndte vi med medlemmernes 10 min. Svend Erik Hansen fortalte om en noget speciel ferietur til en lille by syd for Berlin. Svend Erik havde fundet en ane som skulle stamme derfra og da lejlighed bød sig, tog han Irene med og indlejede sig på et hotel i byen. De havde ikke de store forventninger med hensyn til kirkebøger osv. I løbet af de få dage de var der, kom de i kontakt med adskillige mennesker, som hjalp dem rundt i flere små byer. Selv et lokalt arkiv lukkede dørene op for dem og det hele har udmøntet sig i flere kontakter, hvorfra de får tildsendt mange sider med oplysninger om slægten.

En ren solstrålehistorie, men det var jo også en ferietur??

Foredraget stod Asbjørn Romvig Thomsen, ph.d. stipendiat, Arkivar ved Statens Arkiver /Københavnsuniversitet for. Han har kaldt sit foredrag, "Hovedrige studeprangere, ludfattige almisselemmer og jævne bønder". Asbjørn R. Thomsen er gået ud fra tre sogne i Salling, hvor især Selde- og Junget sogne havde stor betydning.

Asbjørn Romvig Thomsen

Det var et foredrag ud over det vi er "vante til". Måske fordi, det der forskes i, er landboernes geografiske mobilitet og de interne sociale skel. Vi så nogle grafer over hvordan folk

flyttede rundt og kunne konstatere, at dengang som nu, er det pigerne der er mest udfarende, mens karlene bliver i det nære og kendte. Der var eksempler på hvordan folk bevægede sig rundt i herakiet. Enkelte fra de lavere klasser med mod på tilværelsen, kunne bevæge sig opad og for nogles vedkommende endda ende som godsejere eller rige bønder, mens andre måtte tage til takke med et mindre indflydelsesrigt liv.

Der var også eksempler på, hvordan herremanden i det ene sogn udsugede sine fæstere og ligefrem forsøgte at få sat fattighjælpen ud af spil og til herremanden i et andet sogn som passede så godt på sine fæstebønder og fattige, at præsten skrev om det i kirkebogen og til ministeriet. I sit brev til ministern, skrev præsten rosende ord om den ene herremand mens den anden blev hængt ud for det værste. Der skulle mod til at gøre de ting den gang.

Det var absolut et foredrag ud over det sædvanlige, masser af kilder som man måske i det daglige ikke tænker på, men Asbjørn Romvig Thomsen havde lavet en liste til os, så vi har nogle kilder at gå efter, tak for det.

Sekretæren

Tema-aften den 18. November 2009

Igen, igen, mange medlemmer mødte igen op til en fin tema aften.

Jesper Ratjen har en masse spændende aner og Jesper forstår det der med at finde dem frem i lyset.

Den gotiske skrift, som var temaet, voldte i de første ting han lagde frem, ikke de store problemer, men et brev om en norsk præst og et brev skrevet af hans tip 2 oldefar vagte nogen problemer, men Laila Køngerskov og Lars Folder Larsen samt flere andre, var positivt engagerede i at tyde teksten. Jeg tror vi alle havde en god aften.

Sekretæren

Tema-aften den 25. November 2009

Det var sidste aften med udvalgte emner. Igen var det vores formand Jesper Ratjen der fortalte om aftenens emne "Lægdsruller".

Når jeg skriver "igen", er det fordi det var det tredje indlæg Jesper havde i rækken og alle tre indlæg har kostet ham en del arbejde.

Især dette, det medførte en tur til Landsarkivet for Sjælland. Han havde taget billeder i og om arkivet. Læst en del og været der ude hvor han som "vi andre dødelige" måtte spørge om hjælp. Nu er Jesper jo skolelærer og han har forstand på det der med, at forklare et svært emne for tungnemme elever. Dette var nu ikke tilfældet denne aften. Det var virkelig interesserede tilhørere der sad på stolene og som de tidligere aftener, så var spørgelysten meget stor. Lægdsruller er et svært emne, det blev også bevist og mange har nok været lidt bange for, at give sig i lag med dem. Gør man sig selv den tjeneste, at læse de sider Jesper havde printet ud og kopieret, så ligger der en mulighed for, at lægdsrullerne alligevel kan komme frem med nogle gode oplysninger, især i de år, hvor vi ikke har folketællinger til vores rådighed. Lægdsrullerne hører oprindeligt til på Rigsarkivet, men de befinder sig, på grund af pladsmangel der, altså på Landsarkivet for Sjælland. Af Statens Arkivers hjemmeside fremgår det, at man i forvejen kan bestille lægdsruller, det er ikke mere nødvendigt, de står frit fremme til selvbetjening med en guide til hjælp i søgningen af arkivalierne, opsat på reolernes endevæg. Kniber det alligevel at finde rundt, så gør som Jesper gjorde, spørg ved skranken, de har tid til det, idet der er et begrænset antal besøgende. Jesper fortalte, at på læsesalen hvor der tidligere var fuldt hus, ja der var der ikke et øje??

En spændende aften var det, med masser af hjælp og vejledning og mange fremmødte. På de fire møder i efteråret har vi haft en overraskende stor tilslutning, sidste møde med 31 deltagere og forrige møde med 28, hvilket var det laveste af de fire.

Tak til alle der deltog og de der fremlagde emnerne, det har været en fornøjelse at være en del af.

Sekretæren

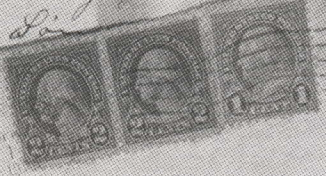
1917

Kære Lasse og Familie!

Tak for Brevet til min Fødselsdag og alle de gode ønsker. Jeg ser at I nu gerne vilde have en Autogram bil og det kan vi altså fortælle dig i siden Brevet og jeg stadig har været særlig glad om du eller en af dine Søskende vilde

ADDRESS ONLY. RETURN TO

13 Arnold Rd
POUGHKEEPSIE, N. Y.

Mrs Anna Helms
Bolderolew St
Denmark

... for at sende
... urimelig høj jeg tror det
er ca 100 Dal og en anden torsat hed
at den skal i en Kasse med de danske
skilse alle Kasse her vilde Korte 100 Dal
og saa Tolden for den danske side
75 har endnu var Bil den her si skal

“Skade at Amerika, ligge skal så langt herfra!”

To af min svigerfars morbrødre – sønner af distriktsjordemoderen i Vemb – udvandrede til Amerika. De var begge uddannede snedkere og havde blandt andet arbejdet på Hornung & Møller’s pianofabrik i København.

Kristen Ranung (f. 1881) – Morbror “Gamle” – giftede sig i 1912 med Karen Pedersen fra Struer og året efter udvandrede de til Poughkeepsie i staten New York. Kristen blev ansat på en møbelfabrik. 1919 blev de amerikanske statsborgere.

Til julen 1922 var de en tur hjemme på besøg i Danmark.

Den yngre bror, Jens Christian Ranung (f.1884) – Morbror “I.C.” – var i 1921 blevet gift med Esther Skivesen fra Skive og i april 1923 fulgte de efter og bosatte sig i Philadelphia, hvor I.C. blev klaverstemmer.

At de ikke havde fortrudt deres emigration fremgår af “Gamle”s nedenstående brev fra april 1929 til storesøster Anna. (Den omtalte Ole er min svigerfar, som netop fyldte 18 år. Han blev dog hjemme og uddannede sig, som sine forældre, til lærer).

JR

**[Brev fra C.Ranung. 18 Arnold Rd. Poughkeepsie, N.Y.
Poststempel: APR.28. 1929
Adresseret: Mrs. Anna Helms, Bolderslev St. Denmark]**

Kære Søster og Familie!

Tak for Brevet til min Fødselsdag og alle de gode Ønsker. Jeg ser at du gerne vilde have en Automobil og det kan vi ikke fortænke dig i siden Bentøjet jo aldrig har været særlig godt. Om du eller en af dine Sønner var her kunde vi jo gerne give dig en. De er meget billige. For en Ugeløn kan man blive godt Kørende om man ikke er for fordringsfuld og for godt vant. Der kom en ung Fyr her over sidste Aar fra Thisted. Ham hjalp jeg at købe en dejlig Ford Cupé i fin Orden for 50 Dollar. Den var nu ogsaa det dobbelte værd, men selv om jeg kunde faa saadan en saa er Prisen for at sende den over saa urimelig høj. Jeg tror det er ca 100 Dol og en

anden Tossethed at den skal i en Kasse med de danske Skibe. Alene Kassen her vilde Koste 100 Dol og saa Tolden paa den danske side.

Vi har endnu vor Bil. Den har vi ikke faaet nok Kørt paa. Endnu sidste Uge var vi oppe og besøge Mrs. Christensen. Hun bor nu i Scheenecktody paa den anden side Albany godt 90 Mil herfra. Karen og Helen blev deroppe og jeg kørte saa op efter dem om Fredagen igen. Vi var til et dansk Sølvbryllup. 200 danske. Vi fik Smørrebrød, Kaffe og Kager og Snaps og alt det Øl vi vilde have. Det er langt fra America er tør. Det er meget værre end før. Vi dansede alle de gamle danske Danse og morede os storartet. Den Uge kørte vi 400 Mil. Maskinen er god. Den eneste Fejl er den ikke kan gaa mere end 40 Mil i Timen. Det vil I maaske sige er rask nok, men man føler man kører med Stude naar de andre kører forbi en med den dobbelte Fart. Her fra Pough og dertil er ene Cementveje. 30-50 Fod brede. Plads for 3 Maskiner ved siden af hinanden og bygget som Væddeløbsbane: Højest i de udvendige Sving. De nye Fords kan køre op til 70 Mil i Timen og de gør det ogsaa.

Vi havde Brev i Dag at Pastor Fensmarks Datter kommer herover til os i Maj. Hun var en sød lille Unge paa 5 Aar den Gang jeg gik og lavede Kur til Karen og nu er hun 25, saa vi maa jo blive gamle.

Du klager dig over Tænderne. I.C. fik nye Tænder for et Aar siden og jeg har 16, men de er alle mere eller mindre løse. Jeg piller dem selv ud naar de bliver for slemme.

I.C. købte et Hus i Philadelphia. Maaske har de skrevet. Vi skal ned og se det, men der er ogsaa 175 Mil ned og det varer for længe naar man kun kan køre 30-35 og slaa ned til 25 gennem Byer. 6-7 Timer tager det os. Med Flyvemaskinen tager det en Time men det koster 25 Dol. Jeg har svært lyst til at prøve det. De er meget almindelige her. Regular Post mellem NY og Albany hver Dag uden Hensyn til Vejret og de gaar over vort Hus hver Dag, saa man ser ikke mere efter dem, end Biler.

Om Danmark vilde snart lægge al den Arbejdsløshed af og lave noget Arbejde i stedet for, saa kunde den alm. Arbejdsmand køre paa Arbejde i sin egen Bil. Selv Vaskekoner kører paa Arbejde i deres egne fine Bil. Nu til 1ste May skal vi have 2 cent Skat paa Gasoline. Det vil give N.Y. et Overskud paa 24 Mill Dol om Aaret.

Det er nok et helt Automobile Brev, men Landet er fuld af dem og Ford laver 7 - 8 Tusinder hver Dag og saa kan man endda ikke købe en uden at vente. Den 1ste May er vist Oles Fødselsdag. Jo, kom her over unge Mand. Om faa Aar kan du gaa hjem og give din Far og Mor en Auto. I Danmark kan I give i Skat til dem der ikke

gider arbejde. America er fremtidens Land for en hver ung Mand der kan og vil arbejde. Troede I at I.C. og mig havde haft eget Hus og Bil i Danmark? Jeg tror

det ikke. Og jeg kunde gjort det meget bedre om jeg havde haft Øjne aabne og lidt mere Nerve.

Hilsen fra Karen. Hun har i Dag syet sig en ny Kjole og den kostede kun 1 Dol og 17 cent og den er nydelig og hun ser godt ud. Hvad der er sparet er tjent. I Aften har vi taget Papir ud for Gangen og 3 Soveværelser og Spisestue. Det er jo et Arbejde at bestemme hvad der ser bedst ud. Karen siger, at det er kun et Automobilbrev. Ja hvad, det er ingen Kærestebrev.

Jo, Vaskekonerne kører virkelig til Arbejde i finere Bil end vi har. Der er en der kommer 2 Gange om Dagen i næste Hus i en flot Oakland Sedan. Hun laver 4 Dol om Dagen. I Danmark har vist ikke mange Præster og mindre Degne deres egen Selvejrbil. Som vi lo af Jens og Ester da de kom her, og med fri Udblæsning. En anden af danske Udtryk, som de brugte.

Vi havde en meget mild Vinter og i Slutningen af March havde vi reel Sommer. Op over 90 grader, men saa drop Temperaturen ned til 32 med Sne og Regn. Nu er det igen ved at begynde at blive normal.

Karoline Ejler i Catskill er meget syg. Vi var der oppe for 2 Uger siden. Hun har været syg det sidste halve Aar og har ligget i Sengen 5 - 6 Uger, men var oppe men hjælpeløs. Men hendes Mand gjorde alt mulig for hende. Han købte ogsaa en ny Ford for hende. Det var for koldt i den de havde naar hun skulde til Doktor. Vi var ovre og se hendes Mors Grav og det saa næsten ud til at der snart kunde komme et Navn mere paa den smukke Sten. Dokteren vilde operere paa hende. Noget i Halsen. Tyroy- kirtler og Mandler vilde de tage ud. Hun havde sagt at de hellere maatte tage hele Hovedet og blive færdig. Hun havde været meget syg og det saa ud til at være meget alvorlig, men skriv ikke noget i den retning om du skriver. Det er jo den færdige Alder, siger Karen.

Hilsen fra os alle.
Karen, Helen og Gamle

Kristen og Karen Ranung

Uldjyder

Af Laila Køngerskov.

At binde hoser

Bønderne på heden havde mange får. Deres uld blev kartet og vævet til klæde, men den blev også brugt til strikkegarn.

Både mænd og kvinder, gamle og børn strikkede. Man sagde, de bandt hoser, for det var især strømper, der blev strikket. Man kaldte folkene på heden for "uldjyder". Når fårehyrden gik ude hos fårene havde han strikketøjet med. Skulle man et ærinde til byen, strikkede man på gåturen frem og tilbage. Mange lærere bandt hoser, mens de underviste børnene og en dygtig dreng kunne strikke et par sokker, fra han kom hjem fra skole og til sengetid.

Det færdige strikketøj blev solgt til omvandrende købmænd, som blev kaldt hosekræmmere. På denne måde tjente bønderne nogle penge, de skulle bruge til skatter og til de få varer, det var nødvendigt at købe.

Efterhånden blev heden opdyrket. Landbruget gav bedre indtægter, og maskinerne holdt deres indtog. Nu betød de strømper, man kunne strikke i hånden ikke mere noget for familiens økonomi. Til gengæld var der blevet opfundet maskiner der kunne strikke. I byer som Herning, Hammerum og Ikast blev der bygget fabrikker, hvor man lavede strikvarer.

Efterfølgende "gengivet med tilladelse fra Tidsskriftet Skalk, www.skalk.dk". Kopieret fra SKALK nr. 5 1991.

Skriver i Karle

»Til blæk at gøre tag fem lod af de små, knortede galæbler«, anbefaler lægen og botanikeren Simon Paulli i sin danske urtebog fra 1648. Og han fortsætter: »stød dem groft, vitriol tre lod, arabisk gummi to lod, salt et halvt kvint; kom det alt sammen udi en glaseret potte og kom derpå god hvidvin, som er hed, to pund, bind vel over potten, sæt den hen udi fjorten dage på det sted, hvor solen vel skinner«. Paulli tilføjer, at hvis man finder blandingen for dyr, kan man nøjes med rent regnvand i stedet for vinen og bruge denne til noget bedre.

Blæk kan fremstilles på mange måder - og er blevet det, så længe der har eksisteret pergament og papir. Men ikke alt blæk er lige godt; det meste har en tilbøjelighed til at bleges eller måske helt forsvinde, og det er jo mindre heldigt, hvor det drejer sig om vigtige dokumenter. Her har Paullis opskrift sit meget store fortrin. De små kuglerunde »galæbler«, som galhvepsen afsætter på for eksempel egeblade til bedste for sin formering, indeholder garvesyre i stor mængde, og denne i forbindelse med jernvitriol iltes i papiret til et mørkt og meget bestandigt stof.

Jerngallusblækket, som det kaldes, synes at være dukket op i senromersk tid, og det kom for at blive. Recepten har været brugt helt til nutiden i varieret form. Garvesyren for eksempel kan i vore dage fremskaffes uden galhvepsens hjælp.

Leonora Christina har i Jammersminde fortalt, hvordan hun under sit fængselsopholds første strenge tid skaffede sig skrivematerialer: penne af hønsefjer og blæk gjort »af lyserøg, strøget af sølvskeen og med øl prepareret«. Sådant kunne det gøres, og sådan har mange sikkert gjort, for metoden var billig og absolut brugelig, når det, man skrev, ikke var til evig opbevaring. Drejede det sig om vigtige sager, måtte blækket købes, men her var man prisgivet sælgeren; meget af det i handelen værende blæk var af tvivlsom kvalitet. Navnlig for myndighederne var det et problem, og 1889 opgav man at leve med det: der udsendtes en bekendtgørelse om blæksorter »som anvendes i statstjenesten til alle slags aktstykker«. De vigtigste dokumenter måtte herefter kun skrives med blæk af klasse 1, det vil sige »jerngallusblæk, som pr pot (liter) indeholder mindst 4 gram jern og 30 gram af galæbler tilvirket garve- eller gallussyre«. Fabrikanten kunne få sit produkt afprøvet på »Statens tekniske Bureau for Papir og Blækundersøgelse« samt tilladelse til at anføre dets klasse på etiketten, men helt billigt var det ikke. Ti kroner var mange penge dengang, og autorisationen gjaldt kun for tre år.

Den gamle blækforordning må med tiden være gået i glemmebogen, for da kuglepennen efter anden verdenskrig holdt sit indtog, mødte den ingen modstand på de statslige kontorer. Ved regeringens underskrivelse af den reviderede grundlov 1953 oplevede man, at flere ministre brugte de nymodens skriveredskaber - hvad de ikke skulle have gjort; kuglepennemblækket er nemlig ikke - eller var i hvert fald ikke dengang - holdbart på samme måde som jerngallusblæk. Resultatet var, at de blegeste underskrifter en halv snes år senere måtte skrives om (trækkes op), denne gang med fyldepen og fuldgodt blæk. Nogle af de resterende står dog stadig temmelig svagt.

Tænk om for eksempel Saxos Danesaga, Jyske Lov eller Kong Valdemars Jordebog havde været skrevet med blæk af dårlig kvalitet! Vi har meget at takke galhvepsen for.

Sekretæren mener – Min mening

Jeg ved ikke om I har tænkt over det, men vi har jo en ”lille” velfungerende forening.

Vi er 125 medlemmer og det er forhåbentlig i stigning. Ud af dem, er der 8 medlemmer der er valgt til, at varetage medlemmernes interesser.

Jeg er selv en af dem, når min nuværende periode er udløbet, har jeg været med i et spændende arbejde i mere end 10 år, fra den tid, hvor vi var 80 – 90 medlemmer og havde til huse på Depotgården. De første par år som suppleant og nu som sekretær. Det er jo en demokratisk forening hvori man bliver spurgt om den mening man nu har og hvad man har lyst til at bidrage med.

Først var jeg lidt betænkelig ved, at indgå i en bestyrelse. Jeg mente ikke selv, at jeg havde de rette kvalifikationer til et sådant job, men opmærksomme mennesker, gjorde mig opmærksom på, at det er lysten der driver værket. Jeg har ikke fortrudt, prøv at se hvad jeg har oplevet, en forening i fremgang, oplevelsen ved, at høre medlemmernes fornøjelse ved at deltage i gode foredrag, en forening der laver en spændende udflugt, er i samråd med medlemmerne enige om, at lave temaaftener og ikke mindst, at vi laver vores eget blad. En tillægsgevinst er så, at man lærer en masse mennesker at kende fra en helt anden vinkel.

Jeg kan godt se, at det ser ud som om vi altid har travlt. Selvfølgelig er der nogle ting der skal være styr på, men set fra en anden synsvinkel, så drejer det sig om to bestyrelsesmøder om året, et før og et efter generalforsamlingen. Så skal der planlægges udflugt, men det kan jo laves som ren fornøjelsestur, temaaftenerne laver de der nu har et forslag til et emne. Ture til et Landsarkiv deler vi om og sådan gør vi også når bladet laves, har man et forslag, bliver man hørt og har dermed medindflydelse.

Hvorfor nu skrive det her? Fordi, om føje tid, er der 2 bestyrelsesmedlemmer der stopper, Ruth og Kjeld Buhl har taget den beslutning. Pludselig står vi og mangler medlemmer der har lyst til at deltage i arbejdet. Laila Køngerskov er et emne til posten som bibliotekar, men så mangler vi emner til posten som kasserer og en suppleant i stedet for Laila.

Nogle af jer ved jo nok, at jeg har været ”ude med riven” før sidste generalforsamling. Heldigvis har Jens Bundesen påtaget sig Karsten Thomsens plads som næstformand, og Vita Horsmark har erstattet Hans Kristian Høeg – Hansen.

Derfor kære medlemmer, overvej situationen. Vær med til, at vores forening stadig kan bestå, være velfungerende, i fremgang og et tilbud til kommende slægtsforskere. Nogle af os ”gamle” er ved at være slidte, der skal nye ideer til.

Leif Horsmark

Nye bøger i biblioteket.

Foreningen har af Tommy Hansen modtaget efterfølgende bøger som gave:

- 523 Livet på Øerne Limfjorden
- 524 Livet på Øerne Langs Jyllands vestkyst
- 525 Livet på Øerne Sund og bælder
- 526 Livet på Øerne Kattegat
- 527 Livet på Øerne Langelændere og folk fra Svendborgsund
- 528 Livet på Øerne Vestpå i det sydfynske øhav
- 529 Livet på Øerne Smålandshavet og Nakskov fjord
- 530 Livet på Øerne Bornholmere og folk i Storstrømmen

Foreningen har indkøbt følgende bøger:

- 531 Nordvestjyske bønder som kreaturhandlere i Nordsørummet
- 533 Vends årbog 2009

Foreningen har fra Jens Bundesen modtaget følgende bog som gave:

- 532 Theodor Gliemanns amtskort over hertugdømmet Slesvig

Links

På vores Tema-aften den 28. Oktober 2009 blev det nævnt/anbefalet, at kommer man ind på en slægtshistorisk hjemmeside, så kan det godt betale sig, at trykke på alle de forskellige muligheder, der anføres, fordi det kan vise nye veje.

Jeg fik stillet spørgsmålet om hvordan finde oplysninger om en slægt i Australien, og kunne ikke umiddelbart svare. En af de internationale genealogiske sider hedder **Cyndi's list**, som vi også henviser til på vores egen hjemmeside. Den referer til ca. 60.000 andre hjemmesider.

Går man ind på Cyndi's list under "Main Category Index" og klikker på Australien får man 1165 nye links.

Under "General Ressource Sites" findes "Australian Family History Kompendium" og herunder "Slægtforsknings adresser" til de forskellige områder i Australien. Herunder kan du også se, at du må se fødsler og navneforandringer efter 100 år, vielser efter 60 år og dødsfald efter 10 år. Priser er også anført for en udskrift/certifikat.

Vi kigger på: "Slægtforsknings adresser til staten Victory", og finder til sidst "National Archives of Australien" med adressen <http://www.naa.gov.au>.

Her klikker vi på "Services" og herunder "Til Familie Historie". Vi er nu havnet på en side der hedder "Family History". Herunder finder du "Researching din familie" med undertitlen:

"Sådan gør du slægtshistorisk forskning i National Archives"

KB

FamilySearch og BOOKMARKS

Ligeledes på vores Tema-aften den 28. oktober fortalte/viste Lars Foller Larsen os, hvordan man kunne bruge FamilySearch på en mere givtig måde, nemlig ved brug af Batch numrene i FamilySearch .

Lars Foller Larsen har efterfølgende lavet en skriftlig anvisning på, hvordan man gør. Da denne er meget omfattende og detaljeret har vi valgt at bringe den på vores hjemmeside www.trekanten.webbyen.dk Side 9.

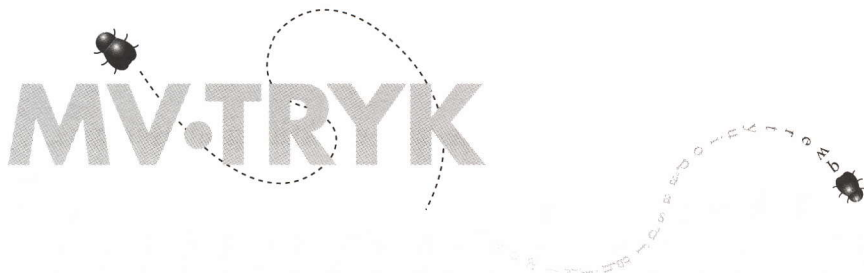
Herudover har Lars Foller Larsen listet en lang række WEB adresser til hjemmesider af interesse for vores slægtforskning. De kan ses på vores hjemmeside side 10.

**Et godt initiativ
fortjener en god
opbakning**

Derfor har vi taget plads her
på siden. Og vi håber du gj'r
en hånd med fra din plads
på tilskuerrækkerne!

**MIDDELFART
SPAREKASSE**
- vi har overskud til dig

Typografbillens latinske navn er Tonicus typographicus. Navnet kommer af de spor den laver efter sig, som ligner bogstaver.

Værkstedvej 28 · 5500 Middelfart · Tlf. 64 41 15 62 · www.mvtryk.dk